

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane celoletno . . . 240 K
mesečno 20 „
za zased. ozemlje . 360 „
za inozemstvo . . 600 „

Oglasi za vsak mm višine
stolpea (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpea (58 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1.
Telefon št. 72

Upravišтво:

Sodna ulica št. 6.
Telefon št. 36.

Račun kr. pošt. ček, urada
št. 11.822.

Ljubljana, 7. junija.

Čim bolj se primičemo dovršitvi ustavnega dela in čim bližje stopa pred nas definitivna podoba unitaristične Jugoslavije, ki bo v okviru enotne politične organizacije omogočila v širokih avtonomijah, da se razvijejo socialne sposobnosti našega ljudstva v zdravo nacionalno harmonijo, tem srditeljske in brezobzirnejše bori plemeniti separatizem svoj smrtni boj. Vse liste sile našega naroda, ki so bile od nekdanje največje zapreke našega duhovnega ujedinjenja in ki so do samega trenutka, ko je naš narod zlomil težke okove svojega tisočletnega rostva, prepričane služile tlačitelju, ne sijo danes zastave one vojske, ki še vedno noče priznati, da je potlačena in poražena z dejanjem osvobodjenja našega in ujedinjenja.

Čokorilovci v srbskem delu našega naroda, radičevci na Hrvaškem, klerikali na Slovenskem so danes klicačeli v boj za razdelitev naše komaj osnovane države. Radič, ki je prepeval himne v čast Francu Jožetu, ki je slavil v pesmih in člankih zmagovalne pohode Nemcev, in naši klerikali, ki so se s ponosom nazivali najvestejši gardi Habsburžanov in njihovega apostolskega imperija, so se našli v vzajemni akciji proti narodni državi. Radič truji ljudstvo s svojo hrvaško kmečko republiko, klerikali, ki so se spočetka tudi deklarirali za republikance, so si izbrali, boječ se osmešenja s slovensko republiko, avtonomistično geslo. To so razna imena za v bistvu isto stvar. Pri političnem in nacionalno najprimitivnejšem delu našega ljudstva je trijumf klerikalnih hujšakcev: »Kdor je proti Srbom, ta mora biti za avtonomijo.« Letos za »avtonomijo«, leta 1914. z isto frazo za vojno proti Srbom . . .

Z dežele nam pošiljajo formularje, ki jih tajništvo klerikalne stranke vsiljuje novo izbranim občinskim odborom kot vzorce za avtonomistične deklaracije. Ista pisarna, ki je leta 1914. razpošiljala strahovito okrožnico, katera pozivlja na podlo ovađstvo lastnih bratov radi protiaustrijskega mišljenja, ista pisarna, iz katere so romali med ljudstvo pozivi, naj spodi v smrt še ono neboljeno svojo mladino, katere se nam niti avstrijski generali niso upali ugrabit, ista stranka, ki je našemu ljudstvu povzročila toliko nepotrebnega gorja, širi sedaj zopet svoj strupeni nauk. Zalosten vzgled, ki ga nudi razkrajajoča se nemško-avstrijska republika s svojimi deželnimi avtonomijami, ji je le v novo vzpodbudo. Razkrojiti Jugoslavijo v polusuverene države, v katerih bi gospodarile lokalne boterije je bil ideal. Mesto mogočnega razmaha nacionalne moči, bi rada obnovila raj klerikalnega stranovladja vsaj nad enim delom ujedinjenega naroda.

Vedoč, da bo enotna država strla v prah gospodarstvo klerikalizma, zahteva SLS Slovenijo kot svoj eksploatacijski objekt. Epigoni gospode, ki je uničila svoj čas na Kranjskem zadnje ostanke avtonomije in celo občino zasvojila volji svoje partizanske klike, pozivajo bojevnike za samopravo ljudstva. Zahtevajo »nedeljeno Slovenijo z zakonodajno in administrativno polnomočnim pokrajinskim zborom ter njemu odgovorno pokrajinsko vlado.«

Hočejo torej v drugi obliki skoraj isto ko Radič. Hočejo posebno slovensko državo z lastnim parlamentom. In ker se za eno pokrajino ne peče posebej, morajo klerikali doledno hoteti poleg svoje države še pet, šest, osem drugih »nedeljivih in avtonomno upravljanih« pokrajin in srečna Jugoslavija dobi pol tuceta parlamentov, pol stoletne ministrov in pol tisoča sporov in konfliktov. Potem bomo po slavnem tirolskem vzoru lahko avljali svoj denar, po graškem vzgledu uganjali svojo zunanjo politiko, po gornjeavstrijskem zapirali svoje meje (ali pa drugi proti nam!) — in po avstrijskem primeru polomimo se potapljali v kaos. Dokler nas nekega dne zopet ne obseneč Susteršičev duh iz daljnega Solnograda in kranjski ministrski kabinet ne sklene »izstop« iz Jugoslavije ter pokliče naše — stare gospodarje v deželo . . .

Klerikalni formular bi moral odpreti oči vsem tistim, ki so se iz praznega demagošstva zagnali za klerikalno avtonomistično frazo. Ustava, o kateri razpravlja konstituenta, vsebuje vse garancije za zdravo samopravo ljudstva. Tako obsežen delokrog je rezerviran za lokalno in pokrajinsko av-

Take Jonescu v Beogradu

Beograd, 7. junija. (Izv.) Predsednik konstituante dr. Ribar je pozdravil rumunskega zunanjega ministra na banketu s tem-le nagovorom: »Posebna čast mi je, da Vas morem pozdraviti. Naša javnost dobro ve, da ste eden izmed državljanov Rumunije, ki so naklonili posebno pozornost naši zemlji in našemu narodu. Kraljevina Srbija je vzdrževala s kraljevino Rumunijo dobre odnose. Pri tem ste Vi mnogo sodelovali. Po ne samo za kraljevino Srbijo pred vojno in za časa vojne, tudi za one naše kraje, ki so pripadali poprej Avstro-Ogrski, velja isto. Hrvatini, Slovencem in Srbom iz teh krajev ste bili Vi gospod minister v prošlih težkih vojnih dneh sigurna podpora v obrani proti avstroogrskemu navalu. Vaše in Vaših prijateljev odločno zadržanje proti centralnim oblastem je pojačilo naše upanje v boljšo bodočnost, kakor tudi naše naš bratov iz Erdelja in Bukovine, ki so z nami vred bili proti Avstriji in Madžarski.

Gospod minister, konstituanta, kateri imam čast biti predsednik, bo skoraj izvršila svoje delo in prinesla naši državi ustavo. S sprejetjem ustave se bo konsolidiral in stabiliziral notranji položaj naše države, kar bo delovalo vidno tudi na naše zunanje življenje in to treba, da imajo pred

oči naši zavezniki in tudi naši sosede.

Gospod minister, Vi ste v najtežjih časih stali ob strani poteptane Srbije, zato se nadajam, da bosta sedaj in v bodočnosti na svojem visokem mestu zagovarjali prijateljsko razmerje in vezi med nami in Vašo državo.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Beograjsko časopisje razpravlja obširno o bivanju odličnega rumunskega državnika v naši prestolnici. Listi povdarjajo soglasno, da je glavna svrha obiska formalni zaključek in podpis konvencije med Jugoslavijo in Rumunijo. Konvencija bo popolnoma enaka, kakor je ona, ki smo jo sklenili s Češko.

Dalje poročajo listi, da se bo na sedanjih konferencah v Beogradu rešilo tudi vprašanje jugoslovansko-rumunske meje, ki poteka danes nezdružljivo in nemogoče. Vseled tega se dogajajo na meji neprestano mučni incidenti, ki motijo prijateljsko razmerje med obema državama. Ker je Rumunija nedavno odpovedala trgovsko pogodbo, sklenjeno s Srbijo, se bo na beograjskem sestanku obravnavalo tudi vprašanje, kako obliko in vsebino naj dobi nova trgovska pogodba med Rumunijo in Jugoslavijo.

Politična konvencija z Rumunijo podpisana?

Zagreb, 7. junija. Beograjski dopisnik »Jutrnjega lista« doznava, da se je na večerajšnjem sestanku ministrskega predsednika Pašića z rumunskim zunanjim ministrom Take Jonescom podpisala po-

litična pogodba med našo kraljevino in Rumunijo. Čez mesec dni pride v Beograd načelnik rumunskega generalnega štaba. Ob tej priliki se podpisše vojaška konvencija z Rumunijo.

Regent v Londonu

Beograd, 7. junija. (Izv.) Prestolonaslednik regent Aleksander ostane v Londonu še nekaj dni. V Beograd se vrne med 18. in 22. t. m.

Klerikalna formula za avtonomistične izjave

Ljubljana, 7. junija. Tajništvo SLS pošilja klerikalnim občinam sledeči formular za avtonomistično resolucijo:

»Ponovno pozdravljamo ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno suvereno državo, izražamo s tem svojo zahtevo po samopravi ljudstva v tej državi. To pravico mora garantirati prebivalstvu državna ustava, ki mora biti le plod sporazuma med vsemi tremi plemenit. Upoštevajoč posebne kulturne, gospodarske in socialne prilike naše dežele, zahtevamo nedeljeno in avtonomno upravljanje Slovenijo z zakonodajno in administrativno polnomočnim pokrajinskim zborom ter njemu odgovorno pokrajinsko vlado.«

Pregovori za naš del vojne odškodnine

Beograd, 7. junija. (Izv.) Danes zvečer se je odpeljal finančni minister dr. Kumandul v Pariz z g. Jankovičem, da sodeluje pri določitvi vojne odškodnine, ki jo ima dobiti naša država od Nemčije. V Parizu ostane g. Kumandul 10 do 12 dni in bo v stalni zvezi z vlado. Upa se, da se posreči doseči 4 in pol do 5 odstotkov vsote vojne odškodnine.

SPOJITEV BEOGRADA IN ZEMUNA.

Beograd, 7. junija. V ministru za javna dela so bili predloženi trije načrti za spojitve Beograda z Zemunom po mostu in tramvaju. Načrte je predložil angleški konzorij, ki zahteva eksploatacijo naprav za 60 let.

onomijo, da bo narod moral porabiti vso svojo politično zrelost, da ga izpolni. Z decentralizacijo državne uprave bo poskrbljeno, da se administrativno postopanje poenostavi in skrajša. Ustvarjena bo sodnijska zaščita proti krivicam uprave in niti to administrativno sodstvo ne bo osredotočeno na samem enem mestu.

Mirno lahko rečemo, da so avtonomne pravice, ki jih bo dala ustava, daleko večje, nego jih je kdaj koli imelo naše ljudstvo. Da je bil slovenski del našega naroda pod svojo Narodno vlado avtonomnejši, je presto varanje

Pogreb S. Kurelića

Trst, 7. junija. (Izv.) V nedeljo popoldne se je vršil v Opatiji pogreb umrlega istrskega narodnega voditelja dr. Sime Kurelića. Pogreba so se udeležili zastopniki iz vse Istre in ogromna množica ljudstva iz bližnje okolice. Pogrebne svečanosti so se izvršile v cerkvi, ker jih je italijanska oblast na prostem prepovedala. Cerkevne odredbe je opravil duhovnik v hrvaškem jeziku, kar je vplivalo nepopisno bodre na prisotno ljudstvo. Na pokopališču je nadzoroval ves obred poglavar opatijskih fašistov, da se je ni spregovorilo pokojnemu narodnemu mučeniku nobena poslovična beseda.

ZA GOSPODARSKE ZVEZE S ČEHI.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Iz Bratislave je prišel češkoslovaški poslanec, predsednik trgovske in industrijske komore v Bratislavi v svrhu sklepa ožjih trgovskih stikov med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Danes zvečer se vrši ob pol 9. uri prva konferenca na češkoslovaškem konzulatu.

VELIKA RAZSTAVA KMETIJSKIH ZADRUG.

Beograd, 7. junija. (Izv.) Dne 19., 20. in 21. t. m. se vrši v Negotinu velika razstava kmetijskih zadrug, katero priredi okružni savez negotinski. Razstave se udeležijo tudi vse zadruge vsake okrožja. Demonstrirali se bodo moderni poljedelski stroji, posebno stroji za mletje žita. Pripravljeni odbor vabi vse zadruge in prijatelje zadrugarstva, da se zanimajo za razstavo. Za sprejem delegator je vse pripravljeno. Odbor se je obrnil tudi na ministristvo zaobračaja za dovoljenje poljudne vožnje po vseh naših železnih za posetnike razstave.

POGAJANJA Z ANGLEŠKIMI RUDARJI.

London, 7. junija. (Izv.) Pogajanja med lastniki rudnikov in rudarji so se danes nadaljevala. Rudarji so sklenili, da ne bodo dopustili, da bi se jim plače znižale pod normalen nivo.

takrat je vladal pri nas nekaj revolucionarni absolutizem, ki se nam je zdel, da je režim svobode, ker je nadomestil neznošno tiranijo nacionalnega robstva.

Klerikalni maneuver nas v ostalem ne vznemirja. Čez mesec dni bo ustava pod streho in narod bo lahko pristopil k organizaciji avtonomije, kmalu bo sprovedel, da so ga na podlagi naših hoteli varati in spraviti v boj zoper samega sebe elementi, katerim ljudstvo ni nič — če slepo ne služijo njihovim temnim ciljem. Formular SLS bo ostal kupa papirja.

Italij. vesti o doseženem sporazumu glede Baroša

RIM, 7. junija. (Izv.) Listi javljajo, da je pogodba zaradi skupne uprave reške in baroške luke, ki jo naj vodi mešana jugoslovansko-reška-laska komisija že podpisana. Vsaka država bo imela v ko-

misiji po dva delegata. Comm. Quartierre je prišel v Rim, da poroča vladi. (V Beogradu nam označujejo to informacijo kot preuranjeno. Op. ur.)

Sesti del ustave sprejet

Beograd, 7. junija. (Izv.) Na večerajšnji seji konstituante sta govorila dr. Korun in dr. Momčilo Nimčič. Po kratki debati je bilo glasovanje o VI. oddelku ustavnega načrta, ki govori o namestništvu kralja. Proti členu 61. sta glasovala Momčilo Ivančič in narodni socialist Brandner; pri vseh členih 6. oddelka pa so glasovali proti socialisti dr. Korun, Etbin Kristan, Nedejko Divac in republikanec Gionović, tako da je bil VI. oddelke sprejet z veliko večino.

Prihodnja seja konstituante je v petek ob 4. uri popoldne, ker je te dni turški praznik (hajram).

Beograd, 7. junija. (Izv.) V petkovi seji konstituante bosta na dnevnem redu dve komunistični interpelaciji:

ena gleda zadnje rudarske stavke v Bosni, druga glede ubojstva v dja-kovskem zaporu.

Beograd, 7. junija. Zaradi muslimanskega praznika hajrama so bile seje ustavotvorne skupščine odgođene do petka ob 16. Na dnevnem redu so nastopne interpelacije: Interpelacija posl. Moskovljevića o gospodarstvu na Topčideru, posl. Deržića o kaosu na železnici in posl. Milojkovića o rudarski stavki. Konstituanta je poslancu Miloradu Draškoviću dovolila petnajstdnevni dopust.

Zaradi odgođitve seje ustavotvorne skupščine so poslanci odpovali domov in je zato v političnem življenju nastalo zatišje.

Iz ustavnega odbora

Beograd, 7. junija. Večerajšnja seja ustavnega odbora se je pričela ob 10. popoldne. Razpravljaljo se je o amandamentih VII. oddelka ustave, ki govori o narodni skupščini. Jugoslovanski klub je predlagal k členu 60. tako izpremebo, po kateri bi narodno predstavništvo skupščini iz dveh koordiniranih skupščin, ene politične in ene socijalno - gospodarske. Ta predlog je bil odklonjen.

Nadajajo se radikalec Milan Simonović in tovariši predlagali, naj vsakih 35.000 prebivalcev voli po enega poslanca. V tej zadevi pa je bil sprejet predlog poslance Ljube Jovanovića, ki se glasi: »Vsakih 40.000 prebivalcev voli po enega poslanca. Ako je ostanek v dotični volilni enotini večji kakor 25.000, voli ta ostanek še enega poslanca.« Ta predlog je bil sprejet z večino glasov.

K členu 70. je predlagal poslanec Pavel Angelić, naj se s posebnim stavkom prizna aktivna in pasivna volilna pravica pri občinskih volitvah tudi ženskam. Predlog pa je bil odklonjen. Socialisti so predlagali, naj bi imeli volno pravico vsi državljani brez razlike spola, samo da so toliko stari, kolikor predvideva predlog vlade. Tudi ta izpremeba je bila odklonjena. Odklonjeni so bili tudi vsi predlogi za izpremebo členov 71. in 72. O členu 73. bodo stranke še razpravljale, člen 74. pa je bil sprejet brez ugovorov. Seja je bila končana ob pol 1. popoldne.

Demisija ravnatelja carin

Beograd, 7. junija. Ravnatelj državni carin, Sava Kukić, je podal demisijo. Ostavka je v zvezi z italijanskimi pogajanj. Njegov naslednik bo prejkone Bogdan Bogdanović.

SKRČENJE VOJNEGA PRORAČUNA.

Beograd, 7. junija. Na konferenci proračunske komisije se je posrečilo prebrestti novečje težave. Vojni proračun se je zmanjšal za 450 milijonov dinarjev. V finančnem ministristvu se trdi, da se bo ta proračun od 2 in pol milijarde znižal na 1 milijardo 400 milijonov dinarjev, vendar pa bo tudi potem še obstajal deficit.

PEČUJSKO VPRAŠANJE PRED ANGLEŠKIM PARLAMENTOM.

London, 7. junija. V poslanski zbornici je stavil neki poslanec z ozirom na to, da je angleška vlada ratificirala madžarsko mirovno pogodbo, vprašanje, kaj sta madžarska in jugoslovanska vlada ukrenili, da izpraznita nemško ozemlje zapadne Madžarske in Pečujsko prenovno ozemlje. Državni podtajnik v zunanjem uradu, Harmsworth, je odvrnil, da more stopiti mirovna pogodba v veljavo šele takrat, ko bodo deponirale tri alifirane in asociirane velesile, kakor tudi Madžarska ratifikacijske listine. Kakor hitro se to ugotovi, se bodo storili koraki, da se zagotovi izvedba pogodbe. Doslej je samo britanska, italijanska in madžarska vlada poslala ratifikacijske listine v Pariz, da bi se deponirale.

Atentat na vlak v Italiji

Verona, 7. junija. (Izv.) Večeraj popoldne so dosedaj še neznan zlikovci izvršili atentat na poštni vlak, ki vozil iz Montebello Vicentino v Lonigo. Lokomotiva in dva vagona so razdejani. Več oseb je ubitih, mnogo ranjenih. Ne ve se še, ali gre za roparje, ali je atentat političen.

ANGLEŠKI ULTIMAT KEMALISTOM.

Pariz, 7. junija. (Izv.) »Matin« javlja iz Londona, da se tamošnji oficijelni krogi pečajo z mislijo, poslati Kemalisti vladi ostro noto v obliki ultimata, v kateri se bo zahtevalo, naj Kemalova vlada preneha s svojo sovražno politiko, ki jo zadnje čase vodi napram Angliji.

BOJI V ŠLEZIJU.

Varšava, 7. junija. Frontno poročilo vstašev v Gornji Šleziji z dne 6. t. m.: Severni odsek: Sovražnik je napadel več krajev. Oddelki severnega odseka so zadržali sovražnika in mu prizadejali znatno izubo. Srednji odsek: Naši oddelki so se sovražnikom napadom upirali z izredno hrabrostjo. Popolnoma obkoljena baterija se je s kartečami izbojevala prosto pot in pregnala sovražnika. Južni odsek: Poizkusi, izvršiti pri Ratiboru prehod preko Odre, so bili preprečeni.

ČEŠKI NEMCI PRIPRAVLJAJO PLEBISCIT ZA ZDRUŽENJE Z NEMCIJO.

Praga, 7. junija. (Izv.) »Tribuna« doznava, da nameravajo Nemci češkoslovaške republike izvesti plebiscit za priključitev k Nemčiji. Na čelu tega gibanja je dr. Lodgmann. Baje so češkoslovaški Nemci prejeli v to svrhu mnogo denarja iz Nemčije in Madžarske.

FRANCOSKI PARLAMENT RATIFICIRAL MIR Z MADŽARSKO.

Pariz, 7. junija. (Izv.) Francoska zbornica je danes popoldne sprejela predlog poročevalca Guerniera o ratifikaciji trianonske pogodbe s 478 proti 74 glasovom.

HABSBURŽANI NOČEJO Z DUNAJA PROČ.

Dunaj, 7. junija. (Izv.) »Arbeiter Zeitung« javlja, da so se nekateri bivši avstrijski vojvode kljub prepovedim do nedavno incognito zadržavali na Dunaju. Tako n. pr. nadvojvoda Maksimilijan Karla, ki je dolgo časa stanoval v vili grofice Hoyos.

OBRAMBNA ZVEZA OBROBNIH DEŽAV

Kodanj, 7. junija. (Izv.) Finsko časopisje se peča z mislijo priključitve Finske k obrambni zvezi obrobni držav Rusije. Vodilni listi v Helsingforsu označujejo to zvezo kot edino sredstvo za obrambo napram boljševiki Rusiji.

VELIK POŽAR TVORNIC.

Praga, 7. junija. (Izv.) V Kraljičinem dvoru ob Labi je v soboto zvečer iz neznanih vzrokov prišla goriti tvornica za tkanje jute firme Weiss & sin. Vsi stroji in surovine so zgorjele. Požar so moški pogasili šele v nedeljo jutraj.

Odredbe ital. vlade za anektirano ozemlje

Rim, 5. junija.

Ministrski svet je sprejel štiri odloke, s katerimi se urejajo razmere v anektiranih krajih.

Prvi odlok predpisuje gnotno izenačenje sodnega osobja novih pokrajin z osobjem iste vrste v kraljestvu.

Z drugim odlokom se območje ministrstva za osvojenega kraja glede obnove in vojnih odškodnin raztegne tudi na novo pridobljeno ozemlje.

S tretjim odlokom se odobrava finančni ukrepi v prilog avtonomnih deželnih fondov tridentinske Benečije, Istre in Gorisko - Gradišanske.

Četrty ukaz obsega pravila za postopanje najvišje sodnije v Rimu v zadevah, ki se tičejo osvojenih krajev.

Iz fašistovskega sveta

Rim, 5. junija.

Vprašanje fašizma je že pred nekaj časa dvignilo velik vihar vseh republikanskega stališča, na katerega se je postavil fašistovski voditelj Mussolini. Republikanizem Mussolinija je povzročil razdor v fašistovskih vrstah. Ideja fašizma je vsled tega mnogo izgubila na popularnosti. Ker se pred volitvami o republikanizmu in monarhizmu med fašisti sploh ni razpravljalo, je razumljivo, da je vzbudila Mussolinijeva deklaracija o republikanizmu fašistov največjo pozornost.

Te dni so v Milanu zborovali predstavniki italijanskih fašistovskih organizacij, pokrajinski zastopniki bojovniških zvez in fašistovski poslanci. Tekom svojega zborovanja so se fašisti dotaknili tudi tekočih notranjih vprašanj sodobne Italije. Uradniško gibanje so kratkoma obsojili ter ga proglasili za protidržavni akt. Vprašanje, ali naj se fašistovska parlamentarna skupina udeležiti otvoritvene seje italijanske zbornice, ki bo imela čisto dinastičen značaj, se ni rešilo, temveč nekoliko potisnilo v ozadje s tem, da so se fašistovski poslanci na koncu konca vendarle izjavili za udeležbo prve seje. To je seveda bil za Mussolinija hud poper, ki bo šele pozneje rodil neizogibne posledice.

Da so fašisti v debati o zunanji politiki zavrgli rapalsko pogodbo ni treba povdarjati posebej.

Češko pismo

H. — Praga, 3. junija.

«1917.» — Češki historik Jan Heidler je napisal in sedaj tudi izdal zanimivo zgodovino znanega «manifesta» čeških pisateljev iz maja 1917. Ta proglas je splošno znan ter je svoj čas vzbudil pozornost v celi Evropi. Doma pa je postavil plot za težnje posameznih kompromisnih politikov tipa Šmeral, Maštalka, ki so kooperirali s češkimi klerikali. Iz knjige je razvidno, da ji je vdahnil misel mojster-dramaturg J. Kvapil, pa tudi «režija» je njegova. Kritika je Heidlerjevo delo sprejela prav simpatično.

Heidler naznačuje v kratkih črtah razpoloženje na Češkem v časih vojske, dotika se posebnih glavnih faktorjev gibanja proti Avstriji ter tudi odmevov velikih dogodkov za češko granico in na frontah. Knjiga pa ne povdarja dovolj, da so bili najjačji faktorji duh ljudstva in bratsko sodelovanje z Jugoslavlani. Nasprotno, knjiga vzbuja vtis, da je bila glavni faktor češke in sploh avstrijske revolucije omejena skupina čeških patrijotov ki so se vsak večer sprehajali po «Františkovem nabrežju» v Pragi in kritizirali dnevno situacijo.

Toda to samo mimogrede k zanimivi in važni knjigi češkega historika.

Češki boljševiki pošiljajo v Moskvo na kongres tretje internacionale svojo

delegacijo. Sporočili so sicer boljševiškimu papežu Zinovjevu, da šteje češka boljševiška cerkev pol milijona vernikov, toda kmalu se je pokazalo, da je komunistov, ki so zares organizirani ter plačujejo prispevke, komaj tri do štiri tisoč in še med temi je velik del madžarskih židov.

Kot delegat je imel potovati v boljševiško Mekko dr. Šmeral. V zadnjem času pa je, kakor pravijo zanesljive informacije, nastal videz prepada med politiki tretje internacionale in med oficijelno politiko Moskve, ki ne samo, da ni komunistična, temveč je postala celo kapitalistična. Vidi se, da je glasni Zinovjev takorekto osamljen, da se v Rusiji pripravljajo velike izpremembe ter da ni vse tako, kakor to razglajajo nekateri agitatorji, ki jih plačuje Zinovjev. Vsled tega išče dr. Šmeral izhoda iz neprijetne situacije: išče lep način, kako bi se mogel izneveriti komunizmu. Govori se, da ne pojde v Rusijo, temveč da ostane v Pragi, kjer bo čakal in delal na to, da ga tretja internacionala izključi kot izdajalca. To bo zanj velika reklama za rehabilitacijo popularnosti med centuramaši in socialisti.

Položaj v Sleziiji

Napadi poljskih vstajev v Gorenji Sleziiji se nadaljujejo. Da prepreči divjanje spopadov med Nemci in Poljaki, je francoska vlada predlagala, naj se odpošlje v Gorenjo Sleziijo nova komisija inženjerjev, diplomatov itd. Ostale antantne vlade s tem francoskim predlogom ne soglašajo, vsled česar se je nasprotstvo med Anglijo in Italijani na eni strani in Francozi na drugi strani v zadnjem tednu silno poostrišlo.

V nevtralnih političnih krogih menijo, če hosta angleška in italijanska politika v Gorenji Sleziiji bistveno vplivata na politiko glasovalne komisije, bo Francija gotovo preprečila protiofenzivo proti vstašem ali pa jo bo napravila neučinkovito, ker bi se v tem primeru, kakor se domneva, francoske čete postavile med Korfantijeve vstaše in med angleške čete.

Korfantijevi oddelki dobivajo še vedno pomoč iz Poljske, zato so vstajši svoje napade na raznih mestih ponovili, pri čemer so uporabljali močno artiljerijo in tri oklopne vlake. Pri Ratoru so vstajši pognali v zrak most preko Odra. Položaj tamkajšnje industrije je brezupen.

Moskva in Angora

Te dni se sklepa posebna zvezna pogodba med sovjetsko vlado v Moskvi in vlado turških nacionalistov v Angori. Posebno turško odposlanstvo se nahaja na potu v Moskvo, domče potuje istočasno ruska misija v Angoro.

Med paradokse, ki jih mnogo srečujemo v poslednji dobi, je nedvomno pršeti tudi položaj, da je danes Rusija, ki je bila stoletja glavni, neizprosni, nepomirljivi sovražnik Turčije, njen edini zaveznik in zaščitnik. In danes, ko se nahaja angorska vlada v sporu z vso odločujočo Evropo, ji nudi Rusija politično in materialno podporo, ostaja edina na njeni strani.

Ker nas bo naša bodoča zunanja politika še ponovno privedla v stike z Rusijo, pa tudi s Turčijo, je potrebno, da si nekoliko natančneje ogledamo stvarno stanje.

Izid svetovne vojne je obseg Turčije skril na etnografsko turško ozemlje. Mezopotamija, Arabija, Palestina, Sirija, ki sta jih Turčiji odtrgali Anglija in Francija, so dežele, kjer bivajo Arabci, domčim so bili Turki omejeni le na tanko plast vladajoče kaste. Ti Arabci so sicer iste vere kot Turki, vendar so se Turkom kljub verski skupnosti, ki igra v Orijentu tako važno vlogo, ponovno upirali. Saj obstoja med mongolskim Osmanom in

semitskim Arabcem večje rasje naspotej, nego med Arabcem in Indoevropejcem.

Turkom je tedaj ostala le Mala Azija. Pa se tu se nahajajo na zapadni obali grške oaze, predvsem v Smirni, domčim je v vzhodnem delu turško prebivalstvo pomešano z Armenci; oba predela naj bi se ločila od Turčije. Vrh tega so si Francozi in Italijani razdelili južno obalo v svoje interesne sfere, računajoč potemtakem, da si tudi ta zadnji del Turčije o priliki razdele med seboj. Naposled proti Carigradu in ožinam, v kolikor so ostale v turški oblasti, še vedno internacionaliziranje.

Perspektive torej za Turčijo niso bile posebno rožnate. Zato je razumljivo, da so turški nacionalisti, ki so pred leti s tako energijo in temeljitostjo začeli prepoved Turčije, napravili zadnji obupni poskus za rešitev državne eksistence. Po posrečenem Kemalovem uporu so postavili novo vlado v Angori in spravili pod svojo oblast vso Malo Azijo. Zaveznitvo s sovjetsko Rusijo je bilo dano takorekto samo od sebe; obe vladi sta se nahajali v življenjskem sporu z vse-mogočeno antanto. Rusija skuša vzmiriti antanto kjerkoli more; dobrodošel ji je pri tem vsakdo. Rusko prijateljstvo s Turki pa nam je presojati še s sledečega vidika. Armenija, vsa severna Mala Azija ter Carigrad z ožinami, vse to je spadalo v rusko interesno sfero. Pred revolucijo se Rusija ni nahajala več daleč od uresničenja popolne prisvojitve teh dežel.

Opazujemo, da se Rusija odpoveduje carističnim aspiracijam n. pr. v Perziji in Afganistanu, da pa premišljeno dela na to, da iz teh dežel izloči tuji, predvsem angleški vpliv. Ista taktika zapoveduje Moskvi, delati za integriteto sedanje Turčije. Vede ali nevede se ta politika ujema z interesi caristične Rusije. Ali z drugimi besedami: državna politika na zunaj si ostane vedno ista; ugodni rezultati boljševiške zunanje-politične akcije bodo tvorili primerno podlago politiki poznejše urejene Rusije.

Konec paševanja v Prekmurju

Prekmurje, 5. junija.

Vest, da je vlada odstavila znanega gerenta Severja v Dolnji Lendavi, je vzradostila vse res narodne kroge. S tem bo konec partizanskega režima v dolnem Prekmurju, ki nam je odtujil mnogo narodno še nezavednega ljudstva. Neverjetno, toda resnično je, da so predstavitelji državne oblasti vedno popaščali človeku, katerega brezobzirnost in lakost je premagala vse avtoritete in sposobnosti državnih upravnih organov.

Proti volji gerenta Severja se ni upal ničesar ukreniti ne šef lendavske ekspoziture niti sam gospod civilni komisar v Murski Soboti. Ni je bilo upravne zadeve, v katero bi ne bil Sever vtaknil svojih klerikalnih prstov in jo skušal obrniti tako, kakor je to klerikalcem po godu, državnim avtoriteti pa v kvar. Le nekaj najnovejših primerov:

Deželna vlada je priredila tudi letos tečaj za občinske tajnike. Pod Brejcem so bili ti tečajji kratkoma izročeni gerentu Severju, ki je potem izbiral svoje ljudi in delil milosti klerikalnim pristašem. Konečno je vlada izročila te tečajje objektivnim uradnikom, toda g. Sever je navzlic temu sodočeval še pri zadnjem tečaju kot cenzor.

Povsem neženirano si lasti Sever državne upravne funkcije. Pred par dnevi je hotel kar sam zapriseči (menda kot predsednik famozne županske zveze) gozdne in poljske čuvaje ter je v ta namen celo zahteval, da mu namestnik civilnega komisarja prepusti «uradne sveče in križ». Začel je tudi že izrekati kazni. Neki posestnik se je kri-

tično izrazil o predpisnem mu prispevku za popravilo župne cerkve — gospod Sever ga je poklical in mu hotel naložiti denarno kazen. Le slučajna intervencija je preprečila izvršitev tega famoznega postopanja.

Vest o razrešitvi je gospoda Severja silno zadela. Sedaj bega javnost z odpravo politične ekspoziture v Dolnji Lendavi. (Ekspozitura ostane seveda v D. Lendavi. Tako nam zatrjujejo morodajni krogi. Op. ur.) Tudi je začel zbirati podpise za nekako zaupnico, s katero naj bi se posebna deputacija gerentov podala v Ljubljano in Beograd protestirat. Značilno je, da cela vrsta gerentov in nobeden zastopnik revnejšega dela prebivalstva te zaupnice ni hotel podpisati, akoravno Sever na vse pretege govori in napoveduje, da se bo vlada morala pred njim umakniti. Toda že se vidi, da je Severjeva oblast pri kraju in dolnje Prekmurje si oddiha.

Po svetu

— **Zahteva po umiku nemških čet iz industrijske cone v Gorenji Sleziiji.** Iz Londona poročajo, da je nemški poslanik izročil v zunanjem uradu britanske vlade odgovor na noto, ki je bila po medzavezniki komisiji v Berlinu naslovljena na generala Höfferja. V tej noti se zahteva, naj se nemške čete nemudoma umaknejo iz industrijske cone v Gorenji Sleziiji. Nemčija zahteva, naj angleške čete takoj zavarujejo Nemce pred poljskimi nasilji, sicer nastopi za nemško državo naravnost obupno stanje.

— **Vročina v Berlinu.** V soboto, dne 4. junija so v Berlinu zaznamovali maksimum temperature 34-4° in povprečno dnevno toploto 28-5°. To je bil najbolj vroč dan, ki ga je zaznamovala berlinska vremenska klinika.

— **Vremenske neizgode v Avstriji.** Z Dunaja nam poročajo: Zaradi velikih vremenskih neizgode so ceste in železnice v Trainsu in sosednjih krajih upostose in porušene. Gorski plazovi so porušili več hiš, pri čemer je več ljudi našlo smrt. Katastrofa je zadela v prvi vrsti okraja Scheibbs in Lilienfeld. Potok Perschling je razdejal in odplaval vse mostove. Utonilo je mnogo otrok. Promet na Mariaselski železnici je deloma ustavljen.

— **Konstituiranje tirolskega deželnega zbora.** Novoizvoljeni tirolski deželni zbor se je sestel v torek popoldne v Innsbrucku, da se konstituirajo. Ko so vsi poslanci prisegli v roke starostnega predsednika Volksammerja, je bil poslanec dr. Stumpf izvoljen za deželnega glavarja. Pri volitvi deželne vlade, za katero sta bili predloženi skupna lista ljudske stranke in Vele-nemcev ter lista socialnih demokratov, je odpadlo na prvo 31 glasov. Izvoljeni so bili: dr. Hans Peer (prvi namestnik deželnega glavarja), magister dr. Haidegger, dr. Pusch in Gebhard za ljudsko stranko, Zeesmayr za Velenemce in dr. Franc Grünert (drugi namestnik deželnega glavarja) za socialne demokratke.

— **Komunističen voditelj v Nemčiji obsojen radi veleizdaje.** Iz Berlina poročajo: V veleizdajniškem procesu proti predsedniku združene komunistične stranke v Nemčiji, Brandlerju, je bila danes izrečena obsodba, in sicer je bil obsojen imenovan na pet let trdnjavske ječe.

Politične beležke

— **Klerikalne metode.** Današnji «Slovenec» poroča, da javlja beograjska «Narodna Prosveta», kako je ministrstvo prosvete odkupilo od načelnika ministrstva Lazarja Kneževića rokopol nekega prevoda iz poljsčine za ogromen honorar 21.500 dinarjev, in dostavlja, da je ministrstvo kupilo ta rokopol zato, ker je Knežević demokrat. — To «Slovenec» poročilo je prav navadna grda laž, kajti št. 42. «Narodne Prosvete» javlja, da je ministrstvo prosvete n predlog «Prosvetnega Saveta» odkupilo od Kneževića zalogo prevodov že tiskanih Sienkiewiczovih pripovedk, katere je Knežević prevedel in sam založil. Prosvetni Svet je sklenil, da priporoči ministrstvu te knjige kot primerne za narodne knjižnice in ministrstvo je zato tudi kupilo knjige in jih razdelilo knjižnicam. Knežević leži slovenskim klerikalcem globoko v želodec, ker je bil Knežević lani v Ljubljani, kjer je vodil preiskavo proti takratnemu po-verjeniku Verstovškemu, katerega je tudi kaznoval z enomesečno plačo in odvstavl njegove nepostavne imenovanje solske nadzornike.

— **Dr. Korošec v Osijeku.** Iz Osijeka poročajo: V nedeljo je prišel osrečevat Osijek dr. Korošec, ki je govoril na shodu hrvatskih klerikalcev. Njegov govor je bil jako klavarn in vsi so imeli utis, da je jako neugodno delovalo nanj dejstvo, da se krha klerikalna stranka, v kateri je nastal popoln razkol. Glavna vsebina njegove govora je bila seveda agitacija za klerikalno stranko. Tako je na primer rekel: Za zmago naše ideje nam je potrebna kvaliteta in kvantiteta. Kvaliteto imamo, ker vemo, da smo sposobni: potrebujemo pa kvantitete,

potrebujemo pa velikega števila, ako se hočemo boriti proti hegemoniji, ki jo hoče vzpostaviti srbsko pleme! Da-lje je priznal, da je vprašanje ustave rešeno, ker ima vlada gotovo zanesljivo večino, zahteval je pa versko ravnopravnost in potem takoj povedal za-ka: gospod Pribežević bi rad nasreč onemogočil 400 redovniškim šolam po-ukinil privatne šole, a na ta način bi učevanje otrok v klerikalnem duhu. Pozival je Osijecane, naj se zhero pod klerikalnim banderom. — Govor dr. Korošca ni napravil prav nobenega vtisa, ker je bil popolnoma prazen. Za njim sta govorila še znana Barič in Simrak, ki sta napadala tudi Radič, ker ni hotel pomagati avtonomistom. — Spora, ki je nastal med klerikali v Osijeku, pa Korošec ni mogel poravnati in dr. Neubauer, ki so ga Dju-stuš in uredniki «Narodne Obrane» iz-ključili iz stranke, je bil ponovno iz-vojen za osiješkega podžupana.

— **Proti sporazumu radi luke Baroš.** Vesti o izjavi italijanskega zunanega ministra grofa Sforze glede nekega sporazuma v vprašanju luke Baroš, so do skrajnosti razburile prebivalstvo Sušaka, odkoder je jugoslovansko trgovsko društvo v imenu vsega prebivalstva poslalo odločne proteste proti kakršnimkoli pogajanjem v tem vprašanju predsedniku vlade, banu, poslancem Trumbiću, Zerjavu in Kukiću. Prebivalstvo Sušaka izjavlja, da je s težkim srcem pripravljeno še nekaj časa vzdržati težko sovražno okupa-cijo kot žrtve za narodno stvar, toda vlada naj nikar ne popušča. Tudi iz drugih krajev prihajajo na vlado protesti, kjer se vlada poziva, naj odločno zavrne vsak poskus italijanske di-plomacije, ki bi hotela rešiti vpraša-nje Baroša proti določbam rapalske pogodbe.

Sokolski vestnik

Predavanje o zletu v Lille. Sokol I v Ljubljani priredi v sredo dne 8. t. m. ob 20. uri v pevski sobi na realni društveno predavanje. Predava brat Miroslav Ambrožič o vtihih, ki jih je prinesel z zleta francoskih gimnazov v Lilleu kot zastopnik Jugoslovanskega Sokolskega Saveza. Bratje in sestre, pridite polnošte-vilno. K predavanju s vabljenja tudi druga društva.

— **Simon Gregorčičeva knjižnica,** prva javna knjižnica v Ljubljani, začne v ne-deljo dne 12. t. m. zopet posloovati. Osnova-na od akademije, akad. dr. prosvete in ljubljanskega Sokola s podporo mestne občine, je enako mnogim drugim kulturnim institucijam prenehala delovati ob iz-bruhu vojne. Med tem časom je v raznih mestnih okrajih nastalo več javnih knjiž-nic, ki z lepimi uspehi vrše svojo kulturno nalogo. Občutno pa je bilo pomanjka-nje knjižnice v St. Petersem okraju in zato je sklenil odbor Sokola I. otvoriti javno knjižnico. S privolenjem mestne občine in prejšnjih lastnikov je z velikim trudom zbral in na novo uredil Simon Gregorčičevo knjižnico, pomnožil jo z no-vimi knjigami in jo v nedeljo izročil javnosti. Lep lokal se nahaja na Vidovanski cesti in bo tako oživljena knjižnica služila v prvi vrsti prebivalcem St. Peter-skega okraja, vendar bo njena bogata vsebina privabila čitalce tudi iz drugih delov mesta. Upamo, da bo občinstvo z marljivim posejanjem knjižnice podpiralo idealno stremljenje Sokola I., ki se ni strahnil ne truda, ne stroškov, da je ustvaril v Ljubljani novo postojanko za na-rodno izobrazbo.

Sokol II v Ljubljani poziva članstvo k udeležbi na zletu v Osijek. Priprave spre-jema do vsehvi 12. t. m. brat Milko Krapež, urar, Jurčičev trg. Ob prigrisatvi je plačati 40 kron za zletno legitimacijo, ki opravičuje do popusta na železnici, skupnega prenočišča, skupnega obeda, brezplačnega vstopa na telovadišče (za vse dni in vse prireditve), brezplačnega vstopa na vse ljudske zabave in popusta pri drugih prireditvah o priliki zleta. Skupni obed, ki stane za tri dni 120 kron za osebo, je plačati vnaprej. Kdor refektira na skupni obed, mora prinesiti s seboj: jedilno skodeljo, žlico, vilice, nož in čašo. Zletne legitimacije se dobe šele ob prihodu v Osijek pri društvenem načelniku, oziroma njega namestniku. Opozorjamo na to, da bodo te ugodnosti deležni le oni člani, ki se priprave pravočasno, torej do dne 12. t. m.

Sport in turistika

Aljažev dom, 1000 m (planinski hotel) SPD. — sijajna naša turistovska in leto-viška postojanka v divjeromantični dolini «Vrata», ki slovi kot ena najlepših dolin v alpskem svetu sploh, se odpre letos v nedeljo dne 12. t. m. Dom ima krasno lego tik pod 1000 m navpično odsekano severno triglavsko steno, vrh katere blesti «Zeleni sneg», naš najlepši jugoslovanski ledenik pod vrhom Malega in Velikega Triglava. Dohod iz železniške postaje Dvovle-Mojstrana po položni cesti mimo znamenitega šuma (slapa) «Peričnika» (dve in pol ure). Naj bi ne bilo jugoslo-venskega turista, ki ne bi poznal teh naših prirodnih znamenitosti!

NARODNO GLEDALIŠČE

Opera:

Sreda 7.: Weingartner: «Vaska šola», Dohnány: «Pierotin pajolani». Red C. Četrtek 8.: Rimski-Korsakov: «Scherezada». Red D.

Naši umetniki in obrambno delo

Obrambno delo se je v našem narodu dokaj udomačilo, zlasti vsi oni mehki idealni značaji so prepojenili dela in požrtvovalnosti ob vsaki pri-liki. Materialistični značaji sicer tudi nekaj prispevajo, pa le bolj iz sramu pred javnostjo, sempatija og ugodnih prilikah tudi radi reklame in baha-vosti. Po večini pa so zakrknjeni oni, katerim je sreča nasula polne vreče denarja. Zasje li kedaj tem ljudem žarek domovinske ljubezni v njihova trda srca? Bog zna!

Med kulturnimi narodi, zlasti med Nemci, Italijani, Čehi in Francozi pa nahajamo višek narodne požrtvovalnosti in topel diih iskrene domovinske ljubezni zlasti med umetniki upodabljajoče umetnosti. V rokah imam veliko zbirko razglednic obrambnih društev: Nemcev, Italijanov, Čehov in Francozov. Slika lepša od slike, vsaka izraža globoko zasnovano misel, iz vsake slike diha gorka domovinska ljubezen, čuječnost, svarilo, narodni ponos, narodna zavest, udanost domo-nosti, odpor nasprotniku, zaščito last-ne grude in dece. Brez števila je moti-vo in vsi so dobro pogojeni.

In pri nas? Ni ga umetnika, ki bi nudil obrambnim društvom kaj origi-

nalnega, domačega. «Družba sv. Ciri-la in Metoda» prodaja vedno ene in iste razglednice, še menda teh več ni-ma, ker ni umetnika, ki bi se lotil ta-cega dela. Saj ni treba posnemati inorodne umetnike v tem, da bi nudili kaj brezplačno; stojim na stališču, da se delo dobro plača; stvar umetnikov pa je, da kaj nudijo. Saj bi bilo to tudi njim v korist, bila bi to najlepša reklama za naše upodabljajoče umet-nike. Obrambna društva pa pozivlja-mo, da založe razglednice naših umet-nikov v korist obrambnemu delu. S tem zadostimo tudi zavestnosti, ker bo-mo na ta način izpodrinili manjvred-no tuje blago iz naše trgovine. Po-trebno je seveda tudi, da se katera naših tiskaren v barvotisku in kar še sem spada, spopolni, da nam ne bo treba pri vsaki priliki najprimitivnejše tozadevne stvari iskati pomoči na tu-jem.

Jeziki, ki jih govori nad 40 mil. ljudi

V neki nemški reviji je pred krat-kim izšel pregled jezikov, ki jih govori nad 40 milijonov duš. Prvo mesto na tem polju zavzema kitajski jezik. Te-ga govori okoli 300 milijonov ljudi. Seveda je kitajščina razdeljena v raz-

na narečja, ki se med seboj mnogo bolj razlikujejo nego naša tri jugo-slovanska narečja. Med temi narečji je najvažnejše severno-kitajsko na-rečje, kajti tega se poslužuje vsa ci-vilizirana Kitajska.

Angleški jezik stoji glede razširje-nosti na drugem mestu. Poslužuje se ga okoli 120 do 130 milijonov duš. Angleščina je najbolj razširjen svetovni jezik in se bo kot tak obdržal naj-manj v dotedanjem obsegu.

Nemški jezik govori okoli 70 mi-lijonov duš, ki se nahaja v Nemčiji, Avstriji, nemški Švici ter deloma v Češkoslovski, Poljski, Litavski, Estonski in drugod. Okoli 10 milijonov Nemcev živi v Ameriki.

Za nemškim jezikom pride glede razširjenosti na vrsto — če mu celo ne prednjači — ruski jezik. Ruski jezik pa kakor znano ni običilo vseh v Rusiji bivajočih ljudi. Kadar pravimo, da je Rusov 120 milijonov, mislimo poleg pravih Rusov tudi na Belo- in Malo-ruse.

Španščino govori 60 milijonov lju-di, japonsčino tudi toliko. Manj od teh dveh jezikov je razširjena francosčina, katero govori 46 milijonov duš. Od ostalih velikih jezikov je treba omeniti italijansčino, katero govori 35 mi-lijonov duš in arabščino, katere se tu-di poslužuje 30 milijonov zemljanov.

Domače vesti

Ljubljana, 7. junija.

* **Namestnik ministra za pošto in brzojav.** Za namestnika bolnega ministra za pošto in brzojav dr. Slavka Milečiča, ki se zdravi v inozemstvu, je imenovan minister za konstituantno Marko Trifković. Minister za agrarno reformo Uzunović je prekladal svojo demisijsko.

* **Imenovanja.** Za konceptnega praktika pri poverjenstvu za socialno skrb je imenovan ab. jur. Fran Žnidaršič. Za rudniškega komisarja v IX. čin. raz. pri drž. premogovniku v Velenju je imenovan inž. Ferdo Šinkovec. Korrespondent Miško Surca pri istem premogovniku je imenovan za pisar. asistenta v XI. č. r. Državni sluga pri poverjenstvu za javna dela, sedaj dodeljen v Prevalje, je prevzet v kategorijo državnih poduradnikov.

* **Iz notarske zbornice.** Pretečeno nedeljo se je vršil občni zbor notarskega kolektiva v Ljubljani, na katerem so bili v notarsko zbornico ljubljansko izvoljeni naslednji funkcionarji: za predsednika notar Aleksander Hudovernik v Ljubljani, za člana zbornice po notarji dr. Andrej Kuhar v Ljubljani, dr. Fran Horvat v Kamniku, Niko Lenčič v Škofji Loki, Alojzij Pegan v Radovljici, dr. Ivan Stojan v Trebnjem in Hubert Zaveršnik v Višnji gori.

* **Iz inženjerskega združenja.** Za predsednika inženjerskega združenja v naši državi je izvoljen gospod Zilka Dimitrijevič, načelnik ministrstva zaobračaja.

* **Okrajni glavar dr. Pirkmajer županom rogaškega okraja.** Iz Rogatec nam poročajo: Dne 2. t. m. se je vršila slovesna zaobljuba novih županov in svetovalcev rogaškega okraja. Pri tej priliki je imel prvi okrajni glavar dr. Pirkmajer navzoče daljši nagovor, v katerem jih je opozarjal na dolžnosti, ki so jih prevzeli z izvolitvijo. Imeti morajo pred očmi ne samo dobrobit občine, ampak tudi cele države. Našo novo kraljevino mora braniti z vsemi močmi in je štiti zlasti proti onim, ki na tihem rovarijo proti njej. Starosta slovenskih županov v rogaškem okraju, Vinko Zrnan, se je zahvalil glavarju za pomenljive besede in naglašal, da rogaški okraj se ni imel tako vestnega glavarja, kakor je sedanj.

* **Županske volitve na Stajerskem.** V Strančah pri Konjicah je bil izvoljen za župana soc. demokrat Johann Marinšek; tudi oba svetovalca sta socialisti. Za prvi čas so si socialisti postavili sledeči program: učitelje vreti iz stanovanja, istotako dosedanjega občinskega slugo, bivšemu županu pregledati račune. Sedaj smo mi gospodari, tako se je izrazil novi župan Johann. — V Kalohju ob južni železnici je bil izvoljen za župana kmet Fran Zelčič iz Vodruške, v Slivnici pri Celju vrli kmet Ivan Čretnik iz Sel, v Lembergu pri Šmarju pa posestnik Janez Lovrenčak, vsi pristaja SKS.

* **Deset milijonov zlata avstro - ograde banke za našo Narodno banko.** V nedeljo se je vrnila z Dunaja komisija finančnega ministrstva, ki je prinesla seboj 10 milijonov zlatih kron kot predlog za tisti del imovine bivše avstro - ograde banke, ki ima pripasti naši državi. Denar je že v zakladnici Narodne banke.

* **Konec šolskega leta.** Po naredbi ministrstva za prosveto in poverjenstva za uk in bogočastje za Slovenijo je sklep letošnjega šolskega leta na vseh srednjih šolah dne 28. junija, pouk se vrši do 27. junija. Konference se vrše od 30. junija do 3. julija, a spravevala datirana s 4. julijem, se razpošljejo po pošti. Novo šolsko leto se začne 10. septembra, in sicer se vrši vpisovanje od 11.—14., cerkvena otvoritev je 14. septembra, a 15. septembra se začne redni pouk. Isto velja tudi za ljudske in meščanske šole, ki je nahajajo v mestih s srednješolskimi zavodi.

* **Podpredsednik SLS črtan iz odvetniške liste.** Kakor znano, je bil odvetnik dr. Pavel Valjavca radi okrumbe šestletne deklice pred tukajšnjim deželnim sodiščem obsojen v šestletno doživetje. Njegovo ničnostno pritožbo je stol sedmorice v Zagrebu zavrnili. Vseled tega je odbor odvetniške zbornice pri svoji zadnji seji Pavla Valjavca, ki je bil podpredsednik izvršilnega odbora klerikalne stranke, črtan iz odvetniške liste.

* **Zanimivo sliko razmer** je podala današnja poročna razprava. Kot priča je nastopil tukajšnji trgovec s čevlji Franc Szantner, ki je bil v vprašanju predsednika senata odgovoril, da ne zna slovensko in zahteval, da se ga zaslusi v nemščini. Predsednik ga je vprašal, koliko let je v Ljubljani, da se ne zna slovensko, nakar je Szantner odgovoril, da je že 47 let v Ljubljani. Torej skoro pol stoletja je živel ta gošpod v Ljubljani, od Slovencev je obogatel, a ni smatral vredno, da bi se naučil slovensko; svojo družino je vzgajal v strogo nemškem duhu, njegov zet in solastnik je ogrski Nemec, ki ne zna niti ene besede slovensko. Dokazano je bilo tekom razprave, da jeta tvrdka delala z ogromnim dobičkom, s 30, 50, 100 in tudi več procenti! Tipičen primer tujega izkoriščanja.

* **Profesor Rajko Čuček, ki je umrl** v pondeljek v Mariboru, je zapustil vse svoje premoženje za mariborske dijaške namene. Podrobnosti oporoke še niso znane.

* **Smrtina kosa.** V Sv. Jurju ob južni železnici je 4. t. m. po kratki bolezni umrl

gostilničar in posestnik Ivan Brežnik.

* **Umrl je** v Ljubljani hišni posestnik v Spodnji Šiški, g. Avgust Leopold, star 87 let. Pogreb bo v četrtek dne 9. t. m. ob 17. uri iz Šiške, Kolodvorska cesta št. 149 k Sv. Križu. N. v. m. p.

* **Mezdno gibanje čevljarških pomočnikov v Mariboru.** Čevljarški pomočniki v Mariboru so predložili gospodarjem spomenico, v kateri zahtevajo 100 odstotno povzvišanje mezd. Kako stališče bodo zavzeli čevljarji, še ni znano. — Tudi mesarji nameravajo stavkati, ker se jim ne dovoli povzvišanje cene mesa na 40 kron.

* **Shod vojnih invalidov** se bo vršil dne 12. t. m. v Sv. Petru v Savinjski dolini. Poročilo bo tajnik celjske okrožne organizacije.

* **Združenje železniških činovnikov u kraljevini SHS** ima v Ljubljani vsako drugo in četrto sredo v mesecu ob 8. uri zvečer redne tovariške večere v za to svrhu rezervirani zadnji sobi restavracije hotela «Slon». Člani združenja so pozvani, da se v svrhu gojitve družabnosti udeležijo teh večerov v častnem številu. — V sredo 8. t. m. važen pogovor glede ustanovitve ljubljanske podružnice. — Pridite vsi! — Centralni odbor U. Z. Č.

* **Razpisana učiteljska mesta.** Na javnih meščanskih šolah v Ljubljani je razpisanih osem kreiranih mest v stalno polnitev. Za ljubljansko okolico pa v stalno namestitev: v Mostah 5 mest za učitelje, 3 za učiteljice; v St. Vidu 1 mesto za učitelja; na Viču 3 mesta za učitelje; na Vrhniki 2 mesti za učitelje in 1 za učiteljico; v Zgornji Šiški 1 mesto za učitelja.

* **Razpisane službe.** Pri oddelku ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani so razpisane: mesto ministrskega podtajnika, oziroma ministrskega tajnika, mesto ministrskega koncipista in mesto računskega praktikanta. Prošnje do 1. julija. — Razpisano je tudi mesto uradnega zdravnika za okrajno glavarstvo logaško.

* **Nesreča pri kopanju.** V soboto popoldne je 17letni dijak Avgust Toramiti v mariborskem mestnem kopališču v Dravi pri kopanju skočil na stekleno čepinjo in si pri tem tako močno razrezal desno nogo, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

* **Tragičen dogodek v vlaku.** V osebnem vlaku se je med vožnjo na progi Rakel-Logatec zgodil tragičen dogodek: na povratku iz Amerike si je v duševni zmedenosti prerazrežal žile odvodnice v zapetju na obeh rokav 35letna Ana Gratiš. V kupeju tretjega razreda je žena mahoma pograbila za nož in si začela rezati žile. Potniki so dogodek šele opazili, ko se je nezvestna zgrudila na tla. V Ljubljani so jo oddali v javno bolnico.

* **Nevest pismonoša.** V prekmurskih Beletineh so atriirali tankaljnjega pismonoša, ker je odpiral pisma iz Amerike ter jemal iz njih dolarje.

Porotno sodišče

Ljubljana, 7. junija.

TATVINE V TRGOVINI SZANTNER.

Žalostno ogledalo socialnih razmer.

Tvrdka Franc Szantner, trgovina s čevlji v Šelenburgovi ulici, je lansko poletje nepričakovano odkrila velike manipulacije s čevlji. Dve, v trgovini zaposleni prodajalki sta priznali, da sta v času od 1. avgusta 1919. do 1. julija 1920. vzeli tvrdki Szantner 397 parov čevljev v skupni vrednosti 123.154 kron. Nijū aretacija je že svedobno vzbudila veliko senzacijo. Obtoženki ste Ana Domiter, rojena leta 1895. v Celju, sprevednikova hči, stanujoča v Gledališki ulici št. 7 in Ivanka Goršič, rojena l. 1888. v Ljubljani, hčerka čevljarškega mojstra.

Ob 9. uri dopoldne se je pričela danes razprava pred ljubljanskim poroto. V avditoriju so skoro same dame. Obtoženki priznavata krivdo in napravljata vtis, da sta postali zločinki pod vplivom vojne psihoze in družbe, v katero sta zagazili po svojih manipulacijah. Sprva v stiski in bedi, sta potem začeli trlati denar v razkošne in lahkožive svrhe.

Prva obtoženka Ana Domiter je prišla k Szantnerju leta 1916. kot prodajalka. Sprva je imela mesečne plače 30, pozneje 35 do 40 in zadnjič čas 450 kron. Kot darilo je dobila od Szantnerja nekaj ponošene obleke. Bila je vedno v stiskah. «Na drugi strani sem videla, da Szantner veliko zasluži, včasih 7- do 10 tisoč kron na dan. V enem slučaju vem, da je bil par čevljev, ki je bil numeriran z 62 K, prodan za 165 K.» — Predsednik: «Kedaj se je pričelo, da ste prvokrat segli po Szantnerjevem blagu?» Obtoženka: «To je bilo, ko je prišel v trgovino neki banaški trgovec še pred prevratom. Kupil je več čevljev. En par je pozabil v trgovini. Pozneje sve z Goršičevo ta par prodal za 140 kron, denar pa si razdelili in napravili izlet v Trst.» — Predsednik: «Očitajo Vam, da ste razpisali!» Obtoženka: «Malo že. Kupila sem bratu stvari. Jedla Kurtu Bachmannu. Jedla in bonbone Alfildu in Ojstritu!» — Predsednik: «Peljali ste se večkrat v Celje, Maribor in celo v Ptuj.» — Obtoženka: «Da.»

Obtoženka je na to v pretrganih stavkih slikala, kako je začela l. 1919. z manipulacijami. Dolgo časa nisem ničesar vzela, dokler ni prišla Olga R. Ta je nosila sladkorne karte, odnašala pa drugo blago. Dala mi je tudi tri garniture novega perila, jaz njej zato dva para visokih ženskih čevljev.

Oligi je pozneje celokupno dala 31 parov raznih čevljev, zato je od nje dobila razno perilo, blago, obleko, plašč. Kupčije so se pričele koncem leta 1919. in potem so se nadaljevale v letu 1920. skoro vsak mesec.

Začele so prihajati tudi druge gospodične. Prvi je dala 5 do 6 parov proti blagu, drugi za pet metrov etamina štiri pare. Čevlje za Miro Vidrovo ni vpisala. Tinci Hodalič je dala čevlje na kredit. Za razne dišave, toaletno milo, ščetke in ustno vodo je dala neki prodajalki dva para čevljev. Svoji stanovalki jih je dala pet parov. Pri njej je bila na hrani, za kar je bilo potem s tem poravnano. Polonci J. je dala štiri pare, dva para ženskih, en par moških in par otroških čevljev na obroke. Amaliti T. pet parov. Od nje je dobila pet klobukov. Opisuje se nadalje, katerim strankam je dala čevlje, a je kupnino pridržala. Pri teh manipulacijah je skupno z Goršičevo tako delala, da je Goršičeva pri blagajni na listek zapisala ničilo in jo potem strgala. Tudi v založno knjigo je napačno vpisovala.

Ivanka Goršičeva je potrdila izpovedbe Domiterjeve. Pri Szantnerju je bila Goršičeva uslužbena celih 18 let. Pravi, da je mesečno vzela 5 do 10 parov čevljev. Do zadnjega je bila poštena. Delala je v stiski, ker je morala podpirati 72 let starega očeta in 60letno mater. Goršič je delala izlete z bančnim uradnikom Alfildom in nemškimi igralcem Kurtom Bachmannom. Bila je na Bledu in v Zagrebu. Szantner je delal s 50-, pozneje s 30- in nazadnje s 100odstotnim dobičkom.

Po poldrugournem zaslišanju obtoženke se je pričelo zaslišanje prič. Franc Szantner je izjavil predsedniku: «Bitte, ich kann nicht viel slovenski. Bitte, deutsch!» Predsednik: «Koliko let ste v Ljubljani?» Priča Szantner (slovensko): «Sedemindštrideset!» V dvorani je nastalo veliko začudenje!

Szantner ni izpovedal ničesar bistvenega v svoji nemški izpovedbi. Kristina Szantner-Burlec je porotnikom prednašala cel roman, posebno o okolnostih, kako so prišli na sled tatvinam. Njen zaročenec je ni hotel preje poročiti, dokler ni bila izvedena natančna inventura. Hotel je natančno vedeti, kaj ima Szantner v zalogi! — Priča Burlec je predložil seznam blaga in navedel, kaj je vse izginilo in koliko je bilo pozneje poravnano. Ta priča rodom Madžar, je trdovratno govoril nemški.

Za tem je bilo zaslišanih okoli 20 prič, večinoma trgovske nastajenke, ki so zamenjavale z obtoženkami blago iz svojih trgovin za čevljičke. Ker so na ta način tudi same zapletene v manipulacije, niso bile zaprisežene. Izpovedale niso ničesar novega. Tekom zaslišanja se je dognalo, da je prirejala ena izmed prič v svojem stanovanju cele pariške večere. ki so se jih udeleževali mnogi člani ljubljanske družbe. Tudi ime nekoga duhovnega gospoda se je imenovalo, ki se je produciral z drugimi vred v Adamovem kostumu...

Po zaključnem dokazovanju in po govorih zagovornika in državnika pravdnika so porotniki potrdili krivdo Ane Domiter, zanikali pa krivdo Goršičeve. Ta je bila zato oproščena, Domiter pa obsodena na devet mesecev ječe. Razprava je bila končana ob 7. uri zvečer.

Celje, dne 7. junija.

SMRTNA OBSODBA PRED CELJSKO POROTO.

Danes je stal pred celjsko poroto 60letni Engelbert Frece iz St. Janja pri Titinskem v šmarnskem okraju, ki se je leta 1913. v drugič poročil, in sicer z Antonijo Kolar. Iz prvega zakona s petimi otroci je ostala živa samo hčerka Ema, iz drugega pa sta se rodila dva otroka, ki sta oba umrla. Že s prvo ženo je živel Frece v večnem prepirju; še slabše je ravnal z drugo. Ne samo, da je ravnal z njo kakor z živino, privoščil ji ni v svoji skoposti niti hrane. Reva je morala hoditi drugam na delo, da si je zaslužila kruha. Frece je svojo ženo vrhu tega prepeval. Izjavil je večkrat, da bi se rad tega hudiča rešil.

Letos na Jožefovo sta šla oba k Sv. Jožefu na božjo pot in se oba tudi spovedala. Dva dni pozneje je žena bila zopet na delu pri nekem posestniku. Ko se je zvečer vrnila domov, jo je mož nadrl zaradi filozofa, ki ga v svoji skoposti ni pojelel opoldne. Ko se je hčerka Ema, ki je bila istotako zurnaj na delu, vrnila domov, je šla žena spat. Frece pa je hčerki pripovedal o svojem sporu z ženo. Žena, ki je to slišala, je opomnila moža, da tega vendar ne bi bilo treba pripovedovati hčerki. To je Frece ta čeno udeležilo, da je zgrabil za sekuro in udaril ženo s tako silo, da je omahnila. Tudi to surovežu ni zadostovalo. Udaril jo je potem še dvakrat, da je kmalu izdihnila. Sam pa je po umoru molil s hčerko Angeljevo čiščenje za ljubo zdravje in srečo.

Na novo so razpisane sledeče razprave: bi hotel svojo ženo umoriti in jo vrh tega dolžil, da je bila velika prepirljivka. Drugače pa so izpovedale priče. Opisale so namreč vse obtoženca za prepirljivca, suroveža in skopuha, pokojnico pa za vzorno žensko, ki je bila silno marljiva in potrpežljiva.

Porotniki so potrdili krivdo umora z 8 glasovi proti 4, nakar je sodišče obsodilo obtoženca v smrt na vešala. Frece je razsodbo vzela hladnokrvno na znanje.

Na novo so razpisane sledeče razprave: dne 10. t. m. Frančiška Mraz, tatvina: dne 11. t. m. Gabrijel Slopešek, umor in tatvina, Dupane, tatvina, Štefan Bizjak in tovariši, tatvina.

Gospodarstvo

LETNI OBČNI ZBOR ZVEZE HRVATSKIH INDUSTRIJALCEV.

V nedeljo je imel Zemaljski savez industrijalcev v Zagrebu svojo letno skupščino. Zborovanje je otvoril predsednik Saveza S. D. Aleksander, ki je pozdravil prisotnega načelnika ministrstva za trgovino in industrijo Milivoja Savića, poverjenika za socialno skrb Ancela, predstojnika oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Zagrebu Maksimovića ter zastopnika Zveze slovenskih industrijalcev Hribarja.

Predsednik je povdarjal, da je stalo minulo leto še zelo pod vplivom neurejenih političnih in gospodarskih razmer, vsled česar so bila važna vprašanja našega gospodarstva potisnjena v ozadje in so bile gospodarske organizacije prisiljene, da so mnogo svoje sile potrošile v borbi proti gospodarski politiki vlade.

— Vprašanje, kako dobiti izhod na morje, je za velik del naše industrije vprašanje obstanka. To vprašanje še vedno ni rešeno. — Vojno stanje z Avstrijo, Nemčijo in Madžarsko se prepočasi likvidira, kar otežkoča trgovinski promet s temi državami. — Promet se je nekoliko zboljšal, tatvine prenehavajo, vendar pa smo še vedno daleč od normalnih razmer. Redni promet zelo ovira tudi carinsko uradništvo. — Velike težkoče dela nesistematična uvozna in izvozna politika. Vprašanja trgovinske politike spadajo pred ministrstvo za trgovino in industrijo, a pri nas jih rešuje finančno ministrstvo.

— Naša industrija ne more ugoditi novim delavskim zahtevam, in je sploh vprašanje, če bo mogla obdržati še te delavce, ki so zaposleni. Treba bo izpopolniti sistem direktnih davkov, ker brez njega ni konsolidacije države. Predsednik je v svojem govoru povdarjal nadalje potrebo tujega kapitala, samo da ta ne sme dobiti premoči. Končno je želel, da se vprašanje ustave uspešno izvrši, da se bo potem mogoče lotiti drugih važnih vprašanj.

Nato je načelnik ministrstva za trgovino in industrijo g. Savič pozdravil industrijalce ter jih prosil, da vpoštevajo sedanje težavne razmere. Za njim je gošpod Hribar v imenu slovenskih industrijalcev pozdravil hrvatske industrijalce. Tajnik Saveza g. Bauer je podal poročilo o poslovanju. Nato so pregledovali računov predlagali absolutorij za finančno poslovanje. Poročilo in predlog sta bila sprejeta soglasno.

Končno je skupščina sklenila, da se osnuje v Beogradu centralni biro in sekretariat v svrhu posredovanja med Savezom in vlado. Predsednik Saveza S. D. Aleksander je še h koncu prošil načelnika Savića, da izroči ministru za trgovino in industrijo pozdrav skupščine, nakar je bilo zborovanje zaključeno.

— **Industriji, obrtniki, trgovci-grosisti!** Vabite se, da se udeležite «Ljubljanskega velikega sejma» kot razstavjalci. Rok za prijave je podaljšan do 10. junija. Vse informacije brezplačno pri sejmškem uradu, Ljubljana, Turjaški trg 6, II. nadst.

— **Okrožja obrtnih nadzorništev v Sloveniji.** Ministrstvo za socialno politiko je predpisalo okrožja inšpekcij dela za izdajanje dovolil za delo čez uro in za kaznovanje, če se delovni čas prekorači. Okrožja obrtnih nadzorništev v Sloveniji so določena tako-le: 1.) obrtno nadzornišтво s sedežem v Ljubljani obsega okrajna glavarstva v Ljubljani, Logatecu, Kranju, Radovljici, Kamniku, Litiji, Kočevju, Novem mestu, Ormožju in Krškem; 2.) obrtno nadzornišтво s sedežem v Celju, obsega okrajna glavarstva v Celju, Brezicah, Konjicah, Slovenjgradcu in Prevaljah; 3.) obrtno nadzornišтво s sedežem v Mariboru obsega okrajna glavarstva v Mariboru, Ljutomeru, Ptujju in Murski Soboti.

— **Hrvatski žitni trg.** Po vesteh, ki so zadnje dni došle iz Vojvodine in Srema, se je stanje posevkov vsled dežja znatno zboljšalo, zlasti glede pšenice in koruze. Oves pa še vedno ne obeta kaj prida, vsled česar so cene za staro blago poskočile na 450 do 460 kron franko postaja. Dovozi navzlic višjim cenam prejšnji teden niso bili obilni. — Povpraševanje po pšenici od strani mlinov je bilo ves minuli teden precejšnje. Od pondeljka do sobote so narasle cene pšenice od 970 na 1015 kron. Pšenična moka se je prejšnji teden mnogo kupovala. Zaradi tega ravno so mlini se trudili, da nakupijo mnogo pšenice. Pripomniti je, da kupuje konzum večinoma belo moko, a krušna moka zastaja po skladiščih. Mlini nameravajo vsled tega povišati ceno beli moki, zato da bodo lahko znižali ceno krušni moki. — Kuruza prihaja v omejenih količinah na tržišče. Inozemstvo po naši kuruzi sploh ne povprašuje, ker dobi ameriško kuruza ceneje. Doma pa je letos po kuruzi sploh malo povpraševanja. Cene kuruze so se gibale med 400 do 420 kron franko postaja. Izgledi za novo žetev so zelo povoljni. Samo naša kuruza bo morala v cenah popustiti, ako bo hotela konkurirati z inozemstvom.

— **Poročilo o trgovini s poljskimi pridelki dne 3. junija.** Osje k: Neobičajno slabi dovozi pšenice in omejitev mlinških obratov. Domači konzum nabavlja je najpotrebnejšo moko. Pšenica notira 1020 do 1030, moka nularica 15, krušna moka se malo kupuje. Kuruza se malo prodaja. Cene so ji nespremenjene: 410 do 420. Po ovsu je živalno popraševanje. Cene so dosegle 410 do 420. Zadnje dni je oživilo povpraševanje po moki s strani Avstrije, ki je voljna plačati našo moko precej dražje, nego ameriško.

— **Naše trgovinske agencije v inozemstvu.** V ministrstvu za trgovino in industrijo se izdeluje načrt zakona za osnivanje trgovinskih agencij v inozemstvu. Za sedaj je predvideno, da se bodo vpostavile trgovinske agencije samo v najvažnejših evropskih trgovinskih centrih. — **Steinbeisova železnica se preuredi za potniški in tovarni promet.** Iz Beograda se poroča, da je ministrski svet sklenil, da se Steinbeisova železnica v Bosni preuredi za splošni potniški in tovarniški promet. Potreben denar se bo vzel iz notranjega investicijskega posojila. Uredilo se bodo proge Prijedor-Knin ter Srebica-Jajce.

— **Vrnitev iz Srbije odnošenih goptjev.** Ob priliki evakuacije Srbije po Nemcih je bilo po njih odnošenih 150 goptjev, ki se nahajajo sedaj na Poljskem. Po daljšem korespondiranju je poljska vlada pristala na to, da vrne 97 teh strojev brez obotavljanja, za ostale pa, ki so bili prodani poljskim državljanom, bo plačala odškodnino po njih vrednosti.

— **Proračun mesta Beograda.** Včeraj je bila seja finančne sekcije beograjske mestne občine, na kateri se je pretresal proračun mesta Beograda za leto 1921. Izdatki proračuna so za enkrat določeni na 80 milijonov dinarjev, dohodki pa na 35 milijonov dinarjev. Primanjtljaj se bo pokrnil z občinskimi posojilom.

— **Pristojbine za vizum v Švico.** Od dne 1. junija veljajo za vidiranje potnih listov v Švico sledeče pristojbine: za tranzitni vizum brez bivanja v Švici 1 švicarski frank (doslej 5 švic. fr.), vizum za potovanje v Švico brez ozira na čas bivanja 8 švic. fr. (doslej 5 švic. fr.). Pristojbine se pobirajo po številu oseb.

— **Z zateškega hmeljskega tržišča.** V Zatecu na Češkem so bile te dni cene hmelja za 50 kg 1900 do 2050 češkoslovaških kron (za 100 kg okoli 7200 do 7800 naših kron). Na deželi se je nakupoval hmelj po 1800 do 1900 Kč za 50 kg (za 100 kg do okoli 7200 naših kron). Prodajalo se je samo lansko blago.

— **Nova gospodarska pogajanja med Češkoslovaško in Italijo.** Ta mesec se bo vršila konferenca zastopnikov češkoslovaške in italijanske vlade. Konferenca se bo bavila z vprašanjem najema skladišč v tržaški luki, v katerih se nahaja blago za Češkoslovaško. Nadalje se bo bavila konferenca tudi s podrobnostmi izvedbe trgovinske pogodbe, ki se je sklenila med Češkoslovaško in Italijo.

— **Stinnes kupuje češkoslovaške rudnike.** «Cas» opozarja javnost na nevarnost, ki preti od nemškega veleindustrijalca Stinnesa, ki hoče kupiti v Češkoslovaški več železnih rudnikov in premogovnikov. List pristavlja, da je treba to nevarnost odvrniti, dokler je čas.

Borza 7. junija

Zagreb, valute: dolarji 136 — 136.25, avstrijske krone 0 — 23, carski rublji 32 — 36, češkoslovaške krone 195 — 197, francoski franki 1110 — 1120, napoleon-dor 465 — 467, marke 205 — 215, levi 223 — 226, lire 0 — 690. Devize: Berlin 210 — 211, Italija 693 — 697, Pariz 1110 — 1125, Praga 195 — 196.50, Dunaj 22.30 — 22.35, Newyork ček 137 — 137.75, Budimpešta 57.50 — 58.

Beograd, valute: dolarji 33.70 — 33.90, franki 278 — 279, lire 174 — 174.50, levi 46.75 — 47.25, marke 54 — 54.25, avstrijske krone 5.90 — 6, napoleon-dor 115 — 116. Devize: London 132.75 — 133.25, Pariz 278 — 279, Newyork 34.20 — 34.50, Rim-Milan 175.50 — 176.50, Solun 200 — 214, Berlin 53 — 53.40, Praga 49.10 — 49.20, Dunaj 5.45 — 5.60, Sofija 39 — 39.25, Bukarešta 56 — 0.

Dunaj, devize: Zagreb 448.50 — 455.50, Beograd 1790 — 1810, Berlin 950.50 — 955.50, Budimpešta 260.75 263.75, Bukarešta 1007.50 — 1017.50, London 2629.50 — 2402.50, Milan 3065 — 3065, Newyork 636 — 640, Pariz 5030 — 5070, Praga 889 — 895, Sofija 647 — 705, Varšava 44.75 — 46.75, Zürich 10840 — 10890. Valute: dolarji 630 — 640, levi 690 — 700, marke 951.50 — 957.50, funti 2380 — 2400, lire 3020 — 3050, dinarji 1775 — 1805, poljske marke 45 — 47, levi 1000 — 1010, carski rublji —, švic. franki 10615 — 10895, češkoslovaške krone 889 — 897.

Zürich, devize: Berlin 8.775, Newyork 589, London 22.19, Pariz 46.55, Milan 27.25, Praga 8.25, Budimpešta 2.35, Zagreb 4.25, Bukarešta 9.35, Varšava 0.55, Dunaj 1.25, avstrijske žig. krone 0.97.

Berlin, devize: Italija 319.65 — 320.25, London 250.70 — 251.30, Newyork 62.30 — 63.70, Pariz 529.45 — 530.65, Švica 1129.87 — 1132.15, Dunaj 14.78 — 14.82, Praga 93.40 — 93.60, Budimpešta 27.27 — 27.37.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem

D a n	Gas opazovanja in obor	Stane barometra v mm	Temperatura po C	Vetrovi	Nebo	Poznavanje v %
7. junij	7. uri 7. uri 14. uri 21. uri	727.8 728.2 728.2 728.8	13.0 13.0 13.0 16.0	sl. sev. zp. sl. sev. zp. sl. sev. zp. sl. sev. zp.	jasno	70.7

Srednja dnevna temperatura 14.5, normalna 16.5. Vremenska napoved: lepo mirno, brez padavin. Sonce vzhaja ob 4.47 zahaja ob 19.50.

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij „Jutra“.
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Frank Heller:

Blagajna velikega vojvode

Roman.

Poslovenil F. J.-o.

Po teh podatkih je bil rojen gospod Bekker leta 1876 v Amsterdamu. To se je moglo ugotoviti v cerkveni matici stolne cerkve v Amsterdamu, kjer je zapisano, da je bil meseca julija omenjenega leta rojen neki Adolf Teodor Bekker, ki je igral glavno vlogo v dogodkih na Minorki, se je sicer imenoval samo Teodor, toda ker je dokazano, da je večkrat menjal svoje ime in svoj priimek, potem je tudi razumljivo, da si ni prav nič premišljal, ko je tudi sedaj nekoliko okrajšal svoje krstno ime. Oče omenjenega Adolfa Teodora Bekkerja je bil neznaten krojač; njegov sinko je bil deležen vzgoje, kot jo dobe pač otroci malih ljudi. Končaj je ljudsko šolo in nižjo realko. Potem je (vsekakor radi slabih gmočnih razmer svojega očeta) izstopil iz šole in vstopil kot praktikant v laboratorij velike tovarne za kemične produkte Grootmann in Co. V pisarnah in laboratorijih te firme je teklo njegovo življenje do 23. leta pod črko S, ki je bila naslikana na oknu one sobe, kjer je on delal. Skozí zavrtke te velike črke je imel izgleđ v ozko in umazano ulico, ki jo je zdaj obsevalo pripekajoče solnce, zdaj pa je bila polna blata in deževnice, ki je bila pobarvana v vseh mogočih barvah z odpadki, ki so prihajali iz tovarniškega laboratorija. Za tem svojim oknom se je bavil mladí gospod Bekker s priprostejšimi kontrolnimi analizami, njegov nos je bil vedno poln ostrih in smrdečih izhlapih raznih

kemikalij, njegove oči pa so gledale skozi okno v umazano ulico tako vztrajno, da je postal nazadnje že škilast. Samo radi tega je leta 1899 zapustil svojo službo in dobil novo mesto pri novo ustanovljenem rudarskem podjetju Altenhuus & Meyers. Tukaj je vršil službo (tako je izpovedal pozneje njegov šef pri policiji) izvedenca za analiziranje raznih rudnin. Na vsak način je delal gospod Bekker v popolno zadovoljstvo svojih delodajalcev, kar dokazuje dejstvo, da je ostal v službi podjetja ves čas, dokler je podjetje sploh eksistiralo, namreč eno leto. Ko je hotela nekega dne policija izvršiti svoje vrste kontrolne analize na omenjenem podjetju, je prehitel Teodor Bekker policijo in svoje delodajalce. Neke sobote večer je analiziral z neko kislimo blagajnico podjetja in še tisto noč močje in brez slovesa izginil iz Amsterdama. Gospoda Altenhuus & Meyers, ki sta nameravala šele čez nekaj dni zapustiti svojo domovino, sta bila vsled njegove analize primorana nastopiti potovanje brez denarnih sredstev. Proklinjanja in psovke, ki so veljale od strani prevaranih udeležencev obema ogoljufanima sleparjema, sta ta dva z veliko vnelo pošiljala na račun nestalega gospoda Bekkerja. Policija, ki je kmalu prišla oba špekulanta se je zastonj trudila, da jim pade v roke gospod Adolf Teodor Bekker. Šele čez dolgo časa se je izvedelo, da je odpotoval v Meksiko in Nikaraguo, da bi pregledal vse one bogate rudnike, ki sta z njimi špekulirala in goljufala njegova dva gospodarja. Kaj je potem bilo z njim, kje se je potikal, kakšni so bili njegovi doživljaji v novem svetu, tega se ni moglo ugotoviti. Njegova navada, da je menjal v vsakem kraju

svoje ime, je onemogočila vsako uspešno zasledovanje. Oktobra leta 1909 ga najdemo zopet pod imenom Abraham Schildknecht kot potnika prvega razreda na parniku „Frankonija“. Gospod Schildknecht, ki se je vso vožnjo odlikoval s svojo skopostjo in malo prtljago, je zapustil nepričakovano ladjo že v Cherbourgu, v veliko razočaranje nekaterih gospodov, ki so ga pričakovali v Southamptonu. S svojim pravim imenom, ki sega že dolgo časa ni posluževal in do kože obrnit, je snoval podjetni špekulant v Cherbourgu nove načrte in podjetja.

Taka je preteklost gospoda Teodora Bekkerja. Kar se tiče njegovih drugih lastnosti, pravijo oni, ki so ga dobro poznali, da je precej nadarjen, v velik meri brezobziren, a nad vse trdoglav. Z ozirom na življenje, ki ga je živel gospod Bekker po svojem begu iz Amsterdama v Ameriko, se ta opis popolnoma sklada s značajem onega gospoda Bekkerja, ki se je leta 1910 nenadoma pojavil na Minorki. Tu je imel vsakdo prilike spoznati njegovo brezobzirnost in trdoglavost, vrhu tega precejšnjo prepredenost, ne pa toliko nadarjenost. Samo v slučaju, ako je njegova zvitost in prepredenost prišla v konflikt z njegovo brezobzirnostjo, se je moglo zgoditi, da je zašel na pota, ki je na nje zašel povodom advijence pri donu Ramonu, ki hočemo sedaj o nji govoriti.

Ko je stopil gospod Bekker s slugo Avgustom v vojvodsko jedilnico, bilo je videti, da njegova zunajnost prav nič ne zatajuje prošlosti njegovega življenja in njegovega značaja. Ostra solnčna luč ga je v prvem trenutku, ko je stopil iz polmračne sprejemnice, za par hipov zaslepila, pomežikoval je nekaj časa, da bi pri-

vadil svoje oči na novo svetlobo, okoli njegovih ust pa se je pojavil zdajnjaj čuden smehljaj in videlo se je kakor da ne more po svoji volji upravljati s svojimi ustnicami. Njegov obraz je nosil poteze grobe in neizdelane energije. Nikdo ne bi mogel trditi, da je človek, ki je stal pred velikim vojvodo, lep. Vrhu vsega pa je kazilo njegovo zunajnost tudi to, da je bil do kože obrnit. Njegov obrvi so bile goste, skoraj štečinaste, vendar tako svetlo plave, da se jih je moglo komaj opaziti; Pod očmi je imel velike zatekle podplutve, ki so pričale o njegovem razuzdanem življenju; Na nosu je imel naočnike brez roba, oblečen je bil v obnošeno salonsko suknjo s sivimi hlačami in rumenimi čevlji na zaponke. Njegova plečata postava je bila skoraj korpušasta, a roke polne raznih prstanov so bile kratke in debele. Ko je Avgust z ironičnim nasmehom in naglasom najavil njegovo ime, pogledal ga je še enkrat s značilnim pogledom in se vrnil v sprejemnico. Gospod Bekker se je pa pomežikuje poklonil velikemu vojvodi. V odgovor mu je dostojanstveno odgnil don Ramon z roko, ki je v nji držal svojo cigaro.

«Prosili ste za advijenco pri meni», je rekel. «To je moj prijatelj senor Paqueno».

Senor Paqueno, ki je pri vstopu gospoda Bekkerja stal, se je vljudno naklonil, a gospod Bekker mu je v odgovor lahko pokimal z glavo, kar je starega finančnega ministra spravilo v tako zadrego, da je ves zardel. Don Ramon se je smehljaj. Ta vrsta Evropejcev mu je bila popolnoma nova. Kaj hoče vendar ta človek. Don Ramon je videl kako se Bekker trudi, da bi njegov obraz izgleđal kolikor mogoče ponižen, uljuden in

zaupanja vreden, toda kolikor dalje časa ga je opazoval mogel se je prepričati — kajti vojvoda don Ramon je bil kljub svojemu absolutizmu vendar le precej dober psiholog, — mogel se je prepričati, da je Bekkerjevo prizadevanje prisiljeno in da krije za svojim ponižnim smehljajem nekaj povsem drugega. Njegovo čelo in usta so bile dokaz njegove brutalnosti. Preziren način, kako je odzdravil senoru Paqueni, je potrjeval vojvodo v ti domnevi.

(Dalje prihodnjič.)

Dobitki razredne loterije

Pri nadaljnjem žrebanju sreč razredne loterije (petnajsti žrebalni dan) so večji dobitki odpadli na naslednje srečke: števil.

2588 : 2000 dinarjev,	4779 : 2000 din.,
8320 : 4000 »	10109 : 1000 »
15303 : 4000 »	15429 : 2000 »
16858 : 4000 »	17094 : 2000 »
17409 : 2000 »	18886 : 2000 »
22404 : 1000 »	22604 : 4000 »
23063 : 2000 »	23668 : 1000 »
25345 : 1000 »	25636 : 2000 »
27578 : 2000 »	32719 : 2000 »
33327 : 4000 »	33639 : 1000 »
33732 : 2000 »	36639 : 20000 »
41487 : 2000 »	43303 : 2000 »
47264 : 4000 »	49016 : 4000 »
49214 : 1000 »	50216 : 2000 »
51798 : 4000 »	53057 : 1000 »
54308 : 1000 »	60080 : 2000 »
67611 : 2000 »	69621 : 1000 »
73662 : 1000 »	73836 : 30000 »
78281 : 4000 »	83887 : 2000 »
85566 : 1000 »	85615 : 4000 »
87602 : 2000 »	88724 : 4000 »
92123 : 2000 »	95826 : 20000 »
97417 : 2000 »	98493 : 1000 »

SLOŽNO DELO SPASI NAROD, ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Furnir (žagan). Tovarna furnirja, žaga in trgovina z lasom, Podrečje, p. Domžale. 768 20-9

Stoječa trava 2-1
dve košnji, v iznosu okrog 13.000 kg v Ljubljani oeno napredaj. Naslov pripravi „Jutra“ pod „Stoječa trava“.

Spreten korespondent ali korespondentinja
za srbohrvaščino se sprejme. Prosilci z znanjem več jezikov imajo prednost. Vloge na poštni predaj 88. 943 2-1

Mladenič-proletarcev, duševno osamljen, ljubeč, odkrit, in dobrovoljenega značaja, želi znanja z duševno sorodno žensko v srhu razvedrila in duševne korespondence. Cenjeni dopisi pod „Srečanje“ do 15. t. m. na Anon. ekspedicijo Al. Matelčić, Ljubljana. 937

OKI. konces. zavod za pokončavanje podgan, miši in mrčesa, Kolodvorska ulica št. 39. 415 52-31

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku.

Kristalna soda.
Glauberjeva sol kalc. in krist.
Grenka sol, prosta.
Pralni prašek.
Natrijev in kalijev soliter.
Zelena in modra galica.
Superfosfat.
Kalijeva sol.
Prstene barve.
Antichlor.
Chromkali.
Zveplena kislina.
Solna kislina.
Solitrova kislina.
Črnila v vseh vrstah in barvah.
Štampiljska barva brez olja.
Gummi arabicum.
„Neosan“, terpentinov krema za čevlje.
Modrilna esenca.
Črnilo za usnje.

Kostanjev les
vsako množino kupi
„DRAVA“
lesna industrijska delniška družba
Maribor
Aleksandrova cesta št. 51.

Priporočamo domače trdkte:

Skladišča:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]
Špedicija:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]
Trgovine:
L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15. 1

Prostovoljna javna dražba
več stoječih lesenih barak razne velikosti, različnega mehkega in trdega žaganega lesa, starih oken in vrat, železja in drugih predmetov se vrši v sredo, dne 15. junija t. l., ob devetih dopoldne na parni žagi V. Scagnetti, Ljubljana, Cesta na gorenjako železnico, za državnim kolodvorom. 936 2-1

Inženirji stavbeni tehniki in risarji se iščejo.
Ponudbe z navedbo plačilnih zahtevkov na naslov Stavbena družba, d. d. Ljubljana, Levstikova ulica 19.

Sprejme se strojepiska
vešča stenografije in nemščine.
Reflektira se na povsem izvežbano moč. Ponudbe z zahtevki in izpričevani na IGN. FOCK, tovarno mila, Kranj. — Nastop takoj. Stanovanje preskrbljeno.

Ravnokar je izšla Svetovna vojna
v pesmi in slikah, I. in II. zvezek.
Cena posameznemu zvezku 4 krone.
Dobiva se pri kolporterjih, v trafikah in v upravi „Domovine“, Sodna ulica 6.

Mali trgovski in obrtni oglasnik.

Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.
Derenda Fran, konfekcija, manufaktura na debelo, najnižje cene, Emonska cesta 8.
Puškarji:
Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.
Urska pravilna delavnica Ivan Seliskar. Pot v Rožno dolino 10. Vsako popravilo izvršujem točno in solidno.

Inženirja
iščemo (s strojno in elektrotehnično spretnostjo). Nastop takoj, službeni pogoji se dogovore. Ponudbe na Ravnateljstvo Tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku. 942

Inženirji stavbeni tehniki in risarji se iščejo.
Ponudbe z navedbo plačilnih zahtevkov na naslov Stavbena družba, d. d. Ljubljana, Levstikova ulica 19.

Sprejme se strojepiska
vešča stenografije in nemščine.
Reflektira se na povsem izvežbano moč. Ponudbe z zahtevki in izpričevani na IGN. FOCK, tovarno mila, Kranj. — Nastop takoj. Stanovanje preskrbljeno.

Ravnokar je izšla Svetovna vojna
v pesmi in slikah, I. in II. zvezek.
Cena posameznemu zvezku 4 krone.
Dobiva se pri kolporterjih, v trafikah in v upravi „Domovine“, Sodna ulica 6.

Moško športno perilo, dokolenke, nahrbtniki, čepice itd. 900 7
C. J. HAMANN
Mestni trg 8.

„Jutro“ stane mesečno 20 K.

Obvestilo.
Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova čela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi čevlji v zalogi. Turistovski čevlji domačega izdelka. 624 18
Ant. in Jož. Brajer-Kapele
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Stanovanje 2-1
od 2 do 5 sob s pritliklinami se išče
Ponudbe pod „Za vsako oeno“ na Anon. zavod Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje.

Skladance (vafeline) 885 4-4
najfinnejše kakovosti nudi v vsaki množini tvornica keksov, prepečenecv in vafeljnov
V. Bizjak & drug, Rogaska Slatina.

Pravkar je izšel ponatis znamenitega „Jutrovega“ romana, ki je vzbujal splošno pozornost:
Frank Heller, Prigode gospoda Collina.
Cena 15 K, po pošti 2 K več.
Naroča se pri upravnistvu „Jutra“, Ljubljana, Sodna ulica 6.

ZASTOPSTVO
za cele Slovenijo oddamo vpeljani trdkki.
Ponudbe na
V. BIZJAK & DRUG
Tvornica keksov, prepečenecv in vafeljnov
Rogaska Slatina. 917 4-2